

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 336.7:339.9

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16482642>

**Міжнародний контекст проблем і передумов ефективного функціонування
фінансових ринків**

Котвицька Наталія Миколаївна

д.е.н., доцент кафедри економіки, фінансів та обліку,
Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»,
м. Київ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-0864-1470>

Ординський Володимир Анатолійович

аспірант кафедри економіки, фінансів та обліку,
Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»,
м. Київ, Україна,
<https://orcid.org/0009-0008-9367-8879>

Прийнято: 10.07.2025 | Опубліковано: 20.07.2025

***Анотація.** У статті досліджено міжнародний контекст проблем і передумов ефективного функціонування фінансових ринків в умовах глобалізації економіки та фінансової інтеграції. **Метою** дослідження є визначення ключових міжнародних викликів, що впливають на стабільність фінансових систем, а також обґрунтування передумов для забезпечення ефективного функціонування фінансових ринків на глобальному рівні. **Методологічною основою** дослідження є системний підхід, який поєднує методи порівняльного аналізу, синтезу, узагальнення, а також статистичний аналіз динаміки основних показників*

міжнародних фінансових ринків. Для оцінки ефективності функціонування ринків застосовано інструментарій економічного моделювання. У результаті дослідження виявлено ключові міжнародні проблеми, що ускладнюють функціонування фінансових ринків: висока волатильність потоків капіталу, регуляторний арбітраж між юрисдикціями, зростання системних ризиків, а також поширення інформаційної асиметрії. Зазначені проблеми поглиблюються внаслідок недостатньої міжнародної координації політик та нерівномірного розвитку інфраструктури фінансового нагляду. Обґрунтовано, що ефективне функціонування фінансових ринків потребує реалізації низки передумов: гармонізації регуляторного середовища, зміцнення міжнародної координації, розвитку цифрових фінансових технологій (FinTech), підвищення прозорості інформаційних потоків. У висновках доведено необхідність створення інтегрованої системи міжнародного фінансового нагляду як ключового інструменту мінімізації глобальних ризиків та забезпечення стабільності. Запропоновано стратегічні напрями формування єдиних стандартів регулювання, посилення співпраці між національними регуляторами та впровадження механізмів управління системними ризиками, що сприятиме зміцненню стійкості глобальної фінансової архітектури.

***Ключові слова:** фінансові ринки, міжнародна фінансова інтеграція, глобалізація, фінансове регулювання, системні ризики.*

**The international context of the problems and preconditions for the
effective functioning of financial markets**

Nataliia Kotvytska

Doctor of Economics, Associate Professor of the Department of
Economics, Finance and Accounting,
Private Higher Education Institution «European University», Kyiv, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0003-0864-1470>

Volodymyr Ordynskyi

graduate student of the department of economics, finance and accounting,
Private Higher Education Institution «European University», Kyiv, Ukraine,

<https://orcid.org/0009-0008-9367-8879>

Abstract. *The article explores the international context of the problems and preconditions for the effective functioning of financial markets in the context of economic globalization and financial integration. The aim of the study is to identify key international challenges affecting the stability of financial systems and to justify the preconditions necessary to ensure the effective functioning of financial markets at the global level. The methodological basis of the research is a systems approach, which combines methods of comparative analysis, synthesis, generalization, as well as statistical analysis of the dynamics of key indicators of international financial markets. Economic modeling tools are applied to assess market performance. The study identifies the main international problems hindering the functioning of financial markets: high capital flow volatility, regulatory arbitrage between jurisdictions, growing systemic risks, and the spread of information asymmetry. These challenges are exacerbated by insufficient international policy coordination and uneven development of financial supervision infrastructure. It is substantiated that effective financial market functioning requires a set of preconditions: harmonization of regulatory frameworks, strengthening of international policy coordination, development of financial technologies (FinTech), and increased transparency of information flows. The conclusions highlight the necessity of creating an integrated system of international financial supervision as a key instrument for mitigating global risks and ensuring stability. Strategic directions are proposed for developing unified regulatory standards, enhancing cooperation between national regulators, and implementing mechanisms for managing systemic risks, which will contribute to strengthening the resilience of the global financial architecture.*

***Keywords:** financial markets, international financial integration, globalization, financial regulation, systemic risks.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується поглибленням процесів глобалізації та фінансової інтеграції, що суттєво впливає на функціонування національних фінансових ринків. Міжнародний характер фінансових операцій створює як нові можливості для економічного розвитку, так і додаткові виклики для забезпечення стабільності фінансових систем. Проблема ефективного функціонування фінансових ринків в міжнародному контексті набуває особливої актуальності в умовах зростання взаємозалежності національних економік. Фінансові кризи останніх десятиліть продемонстрували, що порушення в роботі фінансових ринків однієї країни можуть мати каскадний ефект та поширюватися на інші держави, створюючи загрозу для глобальної фінансової стабільності.

Особливого значення набуває проблема координації міжнародної фінансової політики, гармонізації регулятивних підходів та створення ефективних механізмів попередження і подолання фінансових криз. Недостатня координація між національними регуляторами може призводити до регуляторного арбітражу, коли фінансові інститути переміщують свою діяльність до юрисдикцій з більш м'якими вимогами

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем міжнародного функціонування фінансових ринків знайшло відображення в працях багатьох українських науковців. Теоретичні аспекти глобалізації фінансових ринків розглядаються в роботах О.В. Дзюблюка [5], який аналізує процеси міжнародної фінансової інтеграції та їх вплив на національні банківські системи. Проблеми регулювання міжнародних фінансових ринків досліджуються А.М. Морозом [6], який акцентує увагу на необхідності гармонізації національних регулятивних підходів з міжнародними стандартами. Питання управління ризиками в умовах глобалізації фінансових ринків

розглядаються в працях С.К. Реверчука [7], який досліджує механізми попередження системних ризиків. Міжнародні аспекти функціонування валютних ринків аналізуються В.І. Міщенком [13], який розглядає проблеми валютного регулювання в умовах відкритої економіки. Питання ефективності міжнародних фінансових ринків досліджуються О.О. Любичем [14], який аналізує фактори, що впливають на ціноутворення на міжнародних ринках капіталу. Проблеми фінансової безпеки в контексті міжнародної інтеграції розглядаються Т.С. Смовженко [15], яка досліджує загрози та виклики для національних фінансових систем. Інституційні аспекти міжнародного фінансового регулювання аналізуються О.Д. Вовчак [16], яка розглядає роль міжнародних фінансових організацій у забезпеченні стабільності ринків.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на значну кількість досліджень, залишаються недостатньо вивченими питання формування комплексної системи міжнародного фінансового нагляду, здатної ефективно реагувати на сучасні виклики глобалізації. Потребують подальшого розвитку теоретичні підходи до координації національних політик фінансового регулювання та створення механізмів попередження міжнародних фінансових криз. Недостатньо дослідженими залишаються питання впливу фінансових технологій на трансформацію міжнародних фінансових ринків та необхідність адаптації регулятивних підходів до нових форм фінансової діяльності. Потребує поглибленого аналізу проблема забезпечення справедливого розподілу вигод від фінансової глобалізації між розвиненими та країнами, що розвиваються. Авторами запропоновано створення інтегрованої системи міжнародного фінансового нагляду як ключового інструменту стабілізації глобального фінансового середовища, обґрунтовано необхідність гармонізації регуляторних стандартів, посилення співпраці між національними регуляторами та впровадження механізмів управління системними ризиками, що дозволить забезпечити більш ефективне функціонування фінансових ринків у глобалізованій економіці.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження міжнародних проблем та передумов ефективного функціонування фінансових ринків, розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності міжнародної координації фінансової політики.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- проаналізувати основні проблеми функціонування фінансових ринків в міжнародному контексті;
- дослідити передумови ефективного функціонування міжнародних фінансових ринків;
- оцінити роль міжнародних фінансових організацій у забезпеченні стабільності ринків;
- розробити рекомендації щодо удосконалення механізмів міжнародної координації фінансової політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобалізація фінансових ринків створила нові виклики для забезпечення їх стабільного функціонування. Основними проблемами є підвищена волатильність міжнародних потоків капіталу, що може призводити до дестабілізації національних фінансових систем. Раптові зміни настроїв інвесторів можуть спричинити масовий відтік капіталу з країн, що розвиваються, створюючи загрозу для їх фінансової стабільності.

Регуляторний арбітраж стає серйозною проблемою, коли фінансові інститути використовують різниці в національних регулятивних режимах для мінімізації регулятивних вимог. Це може призводити до накопичення ризиків у менш регульованих юрисдикціях та створення загроз для глобальної фінансової стабільності. Системні ризики в міжнародних фінансових ринках характеризуються високим ступенем взаємозалежності. Проблеми в одному сегменті ринку або регіоні можуть швидко поширюватися на інші, створюючи каскадний ефект. Особливо небезпечними є ризики, пов'язані з діяльністю системно важливих фінансових інститутів, банкрутство яких може мати катастрофічні наслідки для всієї глобальної фінансової системи. Інформаційна

асиметрія на міжнародних фінансових ринках ускладнює прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень. Різниці в стандартах фінансової звітності, корпоративного управління та розкриття інформації між країнами створюють додаткові загрози для міжнародних інвесторів [11; 17].

Ефективне функціонування фінансових ринків у сучасних умовах вимагає створення сприятливих інституційних і технологічних передумов, які дозволяють забезпечити стабільність, прозорість і конкурентоспроможність

Таблиця 1

Передумови ефективного функціонування фінансових ринків

Передумова	Зміст передумов
Гармонізація регулювання	Уніфікація регуляторних стандартів зменшує регуляторний арбітраж і сприяє створенню рівних умов конкуренції для всіх учасників фінансового ринку.
Міжнародна координація політики	Координація між країнами дозволяє ефективно реагувати на фінансові кризи, запобігати їх поширенню і підтримувати стабільність міжнародної фінансової системи.
Розвиток фінансових технологій (FinTech)	Інновації, зокрема штучний інтелект і блокчейн, підвищують ефективність, швидкість, точність і безпеку фінансових операцій.
Забезпечення прозорості	Прозоре корпоративне управління, якісна звітність та розкриття інформації знижують інформаційну асиметрію та підвищують довіру інвесторів.

Джерело: складено на основі аналізу [1]

фінансової системи. У процесі дослідження було виокремлено низку ключових чинників, що визначають здатність фінансових ринків адаптуватися до викликів глобалізації, зменшувати системні ризики та сприяти сталому економічному розвитку (табл. 1).

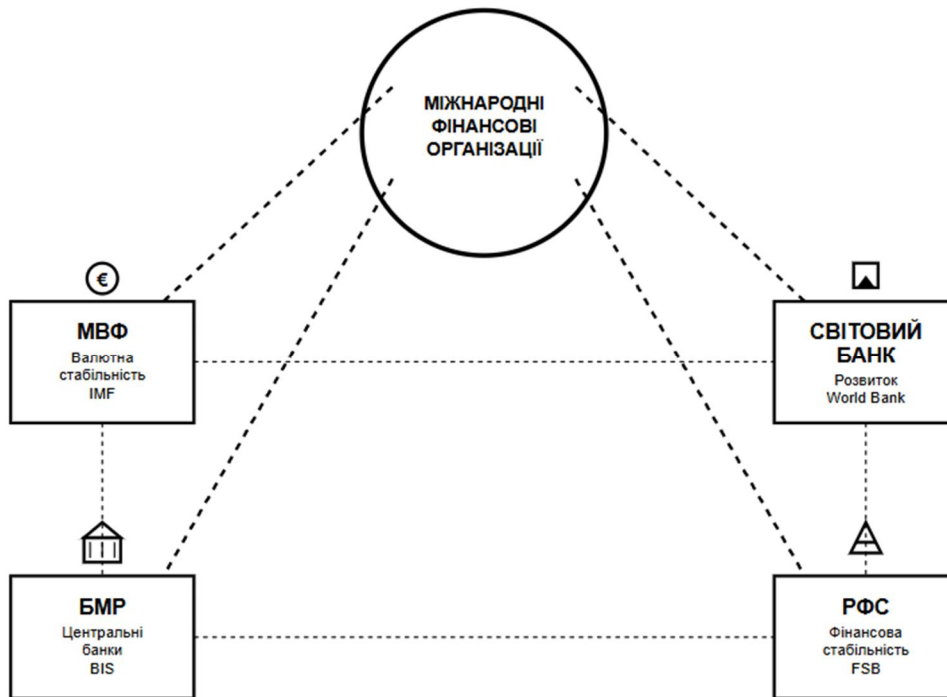

Рис. 1. Взаємодія міжнародних фінансових інституцій
у глобальній економіці

Джерело: [12]

Глобальна фінансова система функціонує завдяки координації ключових міжнародних інституцій. Кожна організація виконує специфічну роль у забезпеченні економічної стабільності та розвитку. Їх взаємодія створює комплексну систему управління світовими фінансами (рис. 1).

Міжнародний валютний фонд відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності міжнародної валютно-фінансової системи. Він надає фінансову допомогу країнам, які зіткнулися з проблемами платіжного балансу, та сприяє координації макроекономічної політики. Світовий банк зосереджується на сприянні економічному розвитку та скороченню бідності через фінансування розвиткових проектів та надання технічної допомоги. Його діяльність сприяє розвитку фінансових ринків у країнах, що розвиваються. Банк міжнародних розрахунків виконує функції центрального банку для центральних банків та сприяє міжнародній координації грошово-кредитної політики. Він розробляє стандарти регулювання банківської діяльності, відомі як Базельські угоди. Рада з

фінансової стабільності координує діяльність національних регуляторів у сфері забезпечення фінансової стабільності та розробляє рекомендації щодо реформування міжнародної фінансової системи [2].

Механізми управління системними ризиками є невід'ємною складовою забезпечення стабільності фінансових ринків. Вони включають інструменти раннього попередження, моніторинг фінансових потоків, стрес-тестування банківських систем, а також створення ефективних антикризових регуляторних рамок. Запровадження таких механізмів дозволяє своєчасно ідентифікувати потенційні загрози, локалізувати їхній вплив і запобігати поширенню фінансових шоків у межах національних та міжнародних фінансових систем:

1. Макропрudentна політика спрямована на забезпечення стабільності фінансової системи в цілому. Вона включає інструменти для контролю системних ризиків, такі як контрциклічні буфери капіталу, обмеження на левередж та вимоги до ліквідності [4].

2. Система раннього попередження дозволяє виявляти потенційні загрози для фінансової стабільності на ранній стадії. Використання індикаторів фінансової нестабільності та стрес-тестування допомагає оцінити стійкість фінансових інститутів до несприятливих сценаріїв [8].

3. Механізми врегулювання банкрутства системно важливих фінансових інститутів забезпечують можливість їх упорядкованої ліквідації без створення системних ризиків. Це включає планування антикризових заходів та створення резервних фондів для покриття збитків [10].

У процесі розвитку фінансових ринків цифровізація відіграє дедалі важливішу роль, відкриваючи нові можливості для підвищення ефективності, доступності та безпеки фінансових послуг. Водночас цифрова трансформація супроводжується низкою суттєвих викликів, які потребують системного реагування з боку державних регуляторів, учасників ринку та міжнародних інституцій (табл. 2).

Виклики цифрової трансформації

Ключовий аспект	Сутність виклику
Цифрові центральних валют банків (CBDC)	Відкривають можливості модернізації платіжних систем, але створюють ризики для традиційної банківської моделі та впливу на монетарну політику.
Криптовалюти та DeFi-платформи	Ускладнюють застосування традиційних підходів до фінансового регулювання; виникає потреба в оновленні нормативної бази для нових форм фінансової діяльності.
Кібербезпека фінансових систем	Зростання цифрових загроз вимагає посилення кіберзахисту та міжнародної координації задля забезпечення стійкості фінансових ринків.

Джерело: [3; 9]

Висновки. Дослідження міжнародного контексту проблем і передумов ефективного функціонування фінансових ринків дозволяє зробити такі висновки: основними проблемами функціонування міжнародних фінансових ринків є підвищена волатильність капіталу, регуляторний арбітраж, системні ризики та інформаційна асиметрія. Ці проблеми вимагають комплексного підходу до їх вирішення через міжнародну координацію та гармонізацію регулятивних підходів; ключовими передумовами ефективного функціонування фінансових ринків є гармонізація регулювання, міжнародна координація політики, розвиток фінансових технологій та забезпечення прозорості. Реалізація цих передумов потребує активної співпраці між національними регуляторами та міжнародними фінансовими організаціями; міжнародні фінансові організації відіграють важливу роль у забезпеченні стабільності фінансових ринків через координацію політики, розробку стандартів регулювання та надання фінансової допомоги в кризових ситуаціях. Їх роль має бути посилена з урахуванням нових викликів глобалізації; цифрова трансформація фінансових ринків створює як нові можливості для підвищення ефективності, так і додаткові виклики для

регулювання. Необхідна адаптація регулятивних підходів до нових технологій та посилення міжнародної координації у сфері кібербезпеки.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці конкретних механізмів імплементації запропонованих рекомендацій та оцінці їх ефективності в різних національних контекстах.

Список використаних джерел

1. Гуцалюк, О.М., Бондар, Ю.А. Розвиток ринку фінансових послуг в умовах глобалізації. Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри: матеріали науково-практичного круглого столу, м. Суми, 26 січня 2024 р. Суми: Сумський державний університет, 2024. С. 16–20.

2. Вплив глобальних фінансів на валютно-фінансову систему України: монографія / Богдан Т.П., Шаров О.М., Сльозко О.О., Редзюк Є.В. та ін.; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». Київ, 2017. 356 с.

3. Мельник, Д.С., Лаврик, П.М. Формування нормативно-правової бази регулювання обігу криптовалют в Україні як складова протидії їх використанню з протиправною метою. *Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал*. 2022. Вип. 1 (8). С. 108–117.

4. Крупка, І.М. Державне регулювання вітчизняного ринку фінансових послуг у контексті євроінтеграційних процесів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2014. Вип. 8 (161). С. 36–39.

5. Дзюблюк, О.В. Валютна політика як фактор макроекономічної стабілізації. *Фінанси України*. 2016. №11. с. 33-51.

6. Мороз, А. М., Загорулько, І. Б., Килипенко, Н. Є., Савлук, М. І., Лазепко, І. М. Сучасний стан та перспективи розвитку грошового ринку в Україні. Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітнянські аспекти: Збірник наукових праць

за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної конференції (28-29 березня 2019 р.). Частина 2. Дніпро: НМетАУ, 2019. 545 с., 389.

7. Реверчук, С. К., Творидло, О. І. Особливості розвитку та державного регулювання ринку банківських послуг України в умовах цифровізації. *Економічний простір*. 2022. Вип. 179. С. 12-18. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/179-2>

8. Глух, М. В., Анісімова, М. Ф. Зарубіжний досвід нормативно-правового регулювання ринків фінансових послуг. *Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал*. 2022. Вип. 1 (8). С. 108–117. [https://doi.org/10.33244/2617-4154-1\(8\)-2022-108-117](https://doi.org/10.33244/2617-4154-1(8)-2022-108-117)

9. Деревянко, Б. В. Про порівняння господарської діяльності з видобутком криптовалюти («майнінгом») та здійсненням операцій із нею. *Право України*. 2018. № 5. С. 164–175.

10. Приянчук, І. В. Європейські стандарти та досвід держав світу щодо формування ефективного інституційного забезпечення державного управління у сфері регулювання фінансових ринків. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. Випуск 10. С. 159–164.

11. Плотнікова, М. В. Європейські стандарти захисту прав споживачів фінансових послуг : навч. посіб. / М. В. Плотнікова, Л. Д. Руденко, О. А. Швагер. Суми : Сумський державний університет, 2023. 329 с.

12. Сіденко, С., Кульбіда, М. Міжнародні фінансові організації у процесах економічної модернізації країн. *Міжнародна економічна політика*. 2020. №1-2 (32- 33). С. 100-136. https://doi.org/10.33111/iep.2020.32_33.05

13. Міщенко, В. І. Стратегічне управління процесами цифрової трансформації економіки. *Економіка України*. 2022. № 1 67-81. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.01.067>

14. Любіч, О. О., Дунаєв, Б. Б. Фінансове управління макроекономічними процесами. *Фінанси України*. 2018. № 9. С. 73-90.

15. Смовженко, Т. С., Коркуна, О. І., Коркуна, І. І., Цільник, О. Я. Ризики інвестиційної діяльності в сфері туризму та готельно-ресторанному бізнесі. *Регіональна економіка*. 2020. №1. С. 154-159. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2020-1-16>.

16. Вовчак, О. Д., Стаднійчук, Р. В. Фінансовий моніторинг ризиків як інструмент фінансового оздоровлення банків. *Економічний простір*. 2020. Вип. 157. С. 74-77. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/157-14>

17. Котвицька, Н.М., Рихлик, О.А., Величко, О.О. Фінансові механізми управління інноваційним розвитком підприємств у кризових умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. № 11.2025. С. 51-55. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.11.51>